МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАКАРПАТСЬКІ ФІЛОЛОГІЧНІ СТУДІЇ

Випуск 26
Том 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») з філологічних наук відповідно до Наказу МОН України від 09.02.2021 № 157 (додаток 4)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Зимомря І. М. – *доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики перекладу, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Голова редакційної ради:

Палінчак М. М. – *доктор політичних наук, професор, професор кафедри міжнародної політики, декан факультету міжнародних економічних відносин, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Члени редколегії:

Бідзіля Ю. М. – *доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри журналістики, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Вереш М. Т. – *кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Гвоздяк О. М. – *кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри німецької філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Голик С. В. – *кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Ґжесяк Ян – *д-р габ., професор Державної вищої професійної школи в Коніні, Конін, Польща*

Девіцька А. І. – *кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та практики перекладу, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Добровольська О. Я. – *доктор філологічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології та перекладу, Національний транспортний університет*

Мафтин Н. В. – *доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української літератури, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»*

Павлак Мірослав – *д-р габ., професор, ректор, Державна вища професійна школи в Коніні, Конін, Польща*

Печарський А. Я. – *доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка, Львівський національний університет імені Івана Франка*

Попович Н. М. – *кандидат філологічних наук, доцент кафедри полікультурної освіти та перекладу, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Рогач Л. В. – *кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Фабіан М. П. – *доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Чендей Н. В. – *кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Чик Д. Ч. – *доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов і методики їх викладання, Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка*

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет», протокол № 4 від 22.12.2022 року.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 23097-12927Р,
видане Державною реєстраційною службою України 10.01.2018 р.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Офіційний сайт видання: www.zfs-journal.uzhnu.uz.ua

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN 2663-4880 (print)
ISSN 2663-4899 (online)

© Ужгородський національний університет, 2022

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1
УКРАЇНСЬКА МОВА

Архипенко Л.М. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАПОЗИЧЕНОЇ ЛЕКСИКИ
ЯК ДЖЕРЕЛА НАЙМЕНУВАННЯ В СУЧАСНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ……9

Бабій І.М., Кузьма Д.Ф. КОМПОЗИТНА ІМЕННИКОВА ЛЕКСИКА
У ПОЕЗІЇ СТЕПАНА САПЕЛЯКА: СЕМАНТИКО-ДЕРИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ…… 15

Sydorenko L.M., Bereza L.O., Hrechukha L.O. THE PROBLEM OF DERIVATIONAL NORMATIVITY
IN TERMINOLOGY: THEORETICAL FOUNDATIONS OF UKRAINIAN TERMINOLOGY……21

Бортун К.О. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СЛОВОТВІРНИХ ПРОЦЕСІВ СТУДЕНТСЬКОГО СЛЕНГУ
НА ПОЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТІВ ГАРДЕРОБУ (ОДЯГУ, ВЗУТТЯ Й АКСЕСУАРІВ)……27

Вакулович Л.Л. ОСОБЛИВОСТІ МОВНОГО ВТІЛЕННЯ ЛЕКСЕМИ ЄВРОПА ТА СЛІВ
З КОМПОНЕНТОМ ЄВРО…… 32

Вусик Г.Л., Глазова С.М. ФУНКЦІЮВАННЯ ІНВЕКТИВНОЇ ЛЕКСИКИ: ВІД ПРОЗОВИХ ТВОРІВ
КУЗЬМИ СКРЯБІНА ДО СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ……37

Гдакович М.С. СОЦІАЛЬНЕ МОВЧАННЯ В КОМУНІКАТИВНОМУ АСПЕКТІ……43

Думчак І.М. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗМІН У ПРОЄКТІ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ
1999 РОКУ ТА ЧИННІЙ РЕДАКЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ 2019 РОКУ……47

Євченко О.В. ПРАВОВІ ЗАСАДИ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ……52

Іщенко І.В. СТРУКТУРНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ГЛЮТОНЕМ-НАЇДКІВ…… 56

Комлик Н.Ю. ЛІНГВАЛЬНІ ВИЯВИ УКРАЇНСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ
У ФРАЗЕОЛОГІЗОВАНИХ СУРЯДНИХ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯХ……60

Корольова В.В. МОРФЕМНІ СПОСОБИ СЛОВОТВОРЕННЯ ОЦІННИХ АПЕЛЯТИВІВ
НА ПОЗНАЧЕННЯ ОСІБ У РОМАНІ ЮРІЯ ВИННИЧУКА «АПТЕКАР»…… 64

РОЗДІЛ 2
СЛОВ'ЯНСЬКІ МОВИ

Zubenko K.V., Lazutkina Yu.A. THE PARTS OF SPEECH CLASSIFICATION PRINCIPLES
IN THE WORKS OF MAIN EUROPEAN GRAMMARIANS……70

Стоянова Д.Ф. МАЙБУТНІЙ ЧАС В НОВОБОЛГАРСЬКИХ ПОВЧАННЯХ ПРОТИ ЯЗИЧНИЦТВА
ОДЕСЬКОЇ РУКОПИСНОЇ ЗБІРКИ В. І. ГРИГОРОВИЧА……74

РОЗДІЛ 3
ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

Артеменко А.І. ПЕРЕПИТУВАННЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНЕ ЯВИЩЕ В МОВЛЕННІ……80

Береговенко Н.С. ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ОЦІНКИ В СЕРЕДНЬОАНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ
(НА МАТЕРІАЛІ «КЕНТЕРБЕРІЙСЬКИХ ОПОВІДЕЙ» ДЖЕФФРІ ЧОСЕРА)…… 83

Bogachevska L.O. PASSING OF IELTS AND PREPARATION FOR ITS SPEAKING SECTION
AS INITIAL STAGE OF STUDENTS' INTEGRATION IN GLOBAL HIGHER EDUCATION AREA…… 87

Воробель М.М., Калимон Ю.О., Юрко Н.А. ЗНАЧЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ
В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ФІЛОСОФСЬКО-ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ…… 92

Гаврилова І.М. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
НІМЕЦЬКИХ ПРИСЛІВ'ЇВ ПРО ПРАЦЮ……96

Даньків А.К. ДЕЯКІ АСПЕКТИ СЛОВОТВОРЕННЯ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ……100

Жугай В.В. ЧОТИРИ КОМУНІКАЦІЙНІ ФУНКЦІЇ ГУМОРУ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ СОЦМЕРЕЖАХ……104

Ірчишина М.В. КОНЦЕПТ ***ITALY*** У РОМАНАХ ДЕНА БРАУНА……113

Kovalevska O.V. THE MAIN PRINCIPLES OF LINGUISTIC AND PRAGMATIC ANALYSIS
IN LEGAL DISCOURSE……118

Костенко В.Г., Сологор І.М. ВІДТВОРЕННЯ ПРЕЦЕДЕНТНИХ ВИРАЗІВ У АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ
ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ РЕКЛАМИ……122

Малащук-Вишневська Н.В., Козачишина О.Л. ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ОПОВІДНОГО ПРОСТОРУ
АНГЛОМОВНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ПРОЗИ……129

РОЗДІЛ 4
РОМАНСЬКІ МОВИ

Білецька І.О., Лаухіна І.С., Паладьєва А.Ф. ФОНЕТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК СПОСІБ ТВОРЕННЯ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ СУЧАСНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ……135

Лаухіна І.С., Побережник О.В. ГРАМАТИЧНІ ВАРІАЦІЇ ЯК СПОСІБ ТВОРЕННЯ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ СУЧАСНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ……140

Паладьєва А.Ф. СУФІКСАЛЬНИЙ СПОСІБ ТВОРЕННЯ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ У РОМАНАХ САН-АНТОНІО……145

Толстих Н.В. ЛАТИНСЬКИЙ ІМЕННИК *TEMPUS* ЯК СПІЛЬНЕ ДЖЕРЕЛО ІТАЛІЙСЬКИХ *TEMPO І TEMPIA*: СПЕЦИФІКА ІСТОРИКО-ФОНЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ……150

Цимбалістий І.Ю. СТРУКТУРНА ТИПОЛОГІЯ АБРЕВІАТУР У СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ……156

РОЗДІЛ 5
ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

Verhovtsova O.M., Ishchenko O.V., Kutsenko O.V. WORD CLIPPING AS A CURRENT LANGUAGE TREND……163

Давиденко А.О. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ “SAFETY” У РЕКЛАМНОМУ АВІА-ДИСКУРСІ……167

Ільченко І.І., Ткаченко Н.В. ТОПОНІМНИЙ ПРОСТІР РОМАНІВ «ЗАЛИШЕНЕЦЬ. ЧОРНИЙ ВОРОН» ТА «МАРУСЯ» ЯК ВИЯВ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В. ШКЛЯРА……172

Лаврухіна В.Л. КОГНИТИВНА МЕТАФОРА ЯК ДИСКУРСИВНИЙ ЗАСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ АВТОРСЬКИХ ІНТЕНЦІЙ……177

Пянковська І.В. КОНЦЕПЦІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ МЕДІАДИСКУРСУ……182

РОЗДІЛ 6
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Vorobyova L.V. TECHNICAL TRANSLATION AS THE WAY OF INTERCULTURAL COMMUNICATION……188

Vrabel T.T. METHODS AND TECHNIQUES OF TRANSLATING ENGLISH LEGAL TERMS……192

Hlushchenko O.V. THE PROBLEM OF UNTRANSLATABILITY IN TRANSLATION STUDIES……198

Гумений В.В. РЕКРЕАЦІЯ АВТОРСЬКОЇ ІНТЕНЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ТВОРІВ МАСОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА СПЕЦИФІКА……202

Ліхтей Т.В. МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ ЯК ПЕРЕКЛАДАЧ ТА ПОПУЛЯРИЗАТОР СЛОВАЦЬКОЇ ПОЕЗІЇ……206

Орел А.С., Піскунов О.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗОВИХ ДІЄСЛІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ (НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ)……212

Плетенецька Ю.М., Линтвар О.М. МОВНІ ОБРАЗИ, МЕТАФОРИ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДАХ ПОЕЗІЇ СЕРГІЯ ЖАДАНА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ……217

Поліщук Л.П., Пушкар Т.М. ЛЕКСИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ПЕРЕКЛАДІ АНГЛІЙСЬКИХ РОМАНІВ В ЖАНРІ ФЕНТЕЗІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (ДЖ. Р.Р. ТОЛКІН «ВОЛОДАР ПЕРСНІВ») ……221

Полякова О.В., Гастинщикова Л.О., Щербина А.В. ВІДТВОРЕННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО У ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ……226

Чепурна З.В. МОТИВАЦІЙНИЙ ДИСКУРС ПРОМОВ……231

РОЗДІЛ 7
УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Антофійчук В.І. БІБЛІЙНІ ОБРАЗИ Й МОТИВИ В РОМАНІ МИХАЙЛА ТРАЙСТИ «БЛЯШАНИЙ ХРИСТОС»……236

Бокшань Г.І. СЕНСОРНА ЛЕКСИКА В АНГЛОМОВНИХ МЕДІЙНИХ НОВИНАХ ПРО СТАН ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ……242

Вегеш А.І. ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІЙ АНТРОПОНІМІКОН У РОМАНАХ АНДРІЯ КОКОТЮХИ «ЖИТТЯ НА КАРТУ. КИЇВСЬКА СИЦИЦЯ» ТА «ЗЛАМАНІ ІГРАШКИ. КИЇВСЬКА СИЦИЦЯ»……247

Гаврилюк Н.І. МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ: НЕОКЛАСИК У ДОБУ СОЦРЕАЛІЗМУ……**253**

Гладкова М.В. ХУДОЖНЄ ВТІЛЕННЯ СТОЇЧНИХ МОТИВІВ
У РОМАНІ В. ДРОЗДА «ІННА СІВЕРСЬКА, СУДДЯ»……**261**

Кириленко Н.І., Сердюк К.В. ГУМАНІСТИЧНИЙ ДИСКУРС
СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МІЛІТАРНОЇ ПРОЗИ……**268**

Ковальчук Н.В., Маланій О.О. «НІЦШЕАНСТВО» ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ
В ХУДОЖНІЙ БІОГРАФІЇ ВАЛЕРІЇ ВРУБЛЕВСЬКОЇ «ШАРІТКА З РУНГУ» ……**273**

Корнілова К.О. ТОПОС МІСТА У ТВОРІ «ЛЕКСИКОН ІНТИМНИХ МІСТ» ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА……**279**

Кулікова О.В., Гелетка М.Л. УКРАЇНСЬКЕ ЛІТЕРАТУРНЕ БАРОКО ТА ЙОГО ВПЛИВ
НА ПІЗНІШУ ЛІТЕРАТУРНУ ТРАДИЦІЮ: ТЕОРІЯ ПИТАННЯ……**285**

Куманська Ю.О., Яблонська О.В. ПРИРОДНИЧІ ВІЗІЇ В «ЛІСОВИХ КАЗКАХ» О. ІВАНЕНКО……**290**

Перевертень Н.С. ПЕРШІ ОБРАЗИ УКРАЇНСЬКИХ ІНТЕЛІГЕНТІВ
У ТВОРАХ І. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО……**295**

Подлісецька О.О. «ЛІСОВА ПІСНЯ» ЛЕСІ УКРАЇНКИ: ТРАГЕДІЯ САМОЗРАДИ……**300**

УДК 811.133.1'373.43'06
DOI https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.26.1.27

ГРАМАТИЧНІ ВАРІАЦІЇ ЯК СПОСІБ ТВОРЕННЯ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ СУЧАСНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

GRAMMATICAL VARIATIONS AS A WAY OF CREATING AUTHOR'S NEOLOGISMS OF THE MODERN FRENCH LANGUAGE

Лаухіна І.С.,
orcid.org/0000-0003-1698-3155
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та практики іноземних мов
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Побережник О.В.,
orcid.org/0000-0002-1398-9327
викладач кафедри теорії та практики іноземних мов
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Індивідуально-авторські неологізми відіграють важливу роль у художньому творі, посилюючи його емоційне сприйняття читачем, надаючи звичним предметам, поняттям чи явищам більш образної номінації. Щоб утворити індивідуальну лексичну одиницю, автори використовують стандартні й нестандартні способи словотвору, зокрема французький письменник Сан-Антоніо, відомий своїми мовними утвореннями, часто вдається до специфічних словотворчих моделей, які дають йому можливість трансформувати лексеми, що відповідають нормам сучасної французької мови. Установлено, що такі зміни частіше відбуваються в розмовному мовленні, яке характеризується особливими граматичними формами і конструкціями, уживання яких характерне для неосвічених французів. Виявлено 44 одиниці індивідуально-авторських неологізмів Сан-Антоніо з граматичними видозмінами, що дало підстави виокремити граматичний спосіб творення нових лексем, представлених трьома типами: 1) із заміною форми інфінітива; 2) із заміною форм часу й способу; 3) з утворенням форми жіночого роду іменників і прикметників, які не змінюються за родами в стандарті. З'ясовано, що заміна форми інфінітива дієслів відбувається через спрощення системи дієвідмінювання: дієслова II і III груп дієвідмінювання переходять до I групи шляхом приєднання дієслівної флексії *-er* або вирівнювання парадигми дієслова за основою Futur simple з приєднанням кінцевого голосного [e]. Заміна форм часу й способу в індивідуально-авторських дієсловах Сан-Антоніо характеризується додаванням до дієслівних основ одночасно кількох суфіксів, які не сполучаються з такими елементами у французькому стандарті. Установлено, що в процесі формування більшості авторських неологізмів спостерігається тенденція до ускладнення форм, що суперечить загальному принципу розмовного стилю мовлення французької мови – спрощенню. Утворення форми жіночого роду від незмінюваних за родами іменників і прикметників пов'язане з економією мовних засобів: утворити форму жіночого роду за допомогою стандартного суфікса легше, ніж ужити цілий вислів з тим самим лексичним значенням.

Ключові слова: індивідуально-авторські неологізми, словотвір, граматичний спосіб словотворення, стандарт і субстандарт.

Individually authored neologisms play an important role in a work of art, enhancing its emotional perception by the reader, giving familiar objects, concepts or phenomena a more figurative nomination. To form an individual lexical unit, authors use standard and non-standard methods of word formation, in particular, the French writer San-Antonio, known for his linguistic formations, often resorts to specific word formation models that give him the opportunity to transform lexemes that correspond to the norms of the modern French language. It has been established that such changes occur more often in spoken speech, which is characterized by special grammatical forms and constructions, the use of which is characteristic of uneducated French people. 44 units of individually authored neologisms of San-Antonio with grammatical changes were identified, which gave grounds to single out the grammatical way of creating new lexemes, represented by three types: 1) with replacement of the infinitive form; 2) with the replacement of forms of time and manner; 3) with the formation of the feminine form of nouns and adjectives that do not change according to gender in the standard. It was found that the replacement of the infinitive form of verbs occurs due to the simplification of the conjugation system: verbs of the II and III conjugation groups are transferred to the I group by adding the verb inflection -er or aligning the paradigm of the verb based on the Futur simple with the addition of the final vowel [e]. The replacement of forms of tense and mood in the individual-authored verbs of San-Antonio is characterized by the addition of several suffixes to the verb bases at the same time, which do not combine with such elements in the French standard. It has been established that in the process of formation of most of the author's neologisms, there is a tendency to complicate forms, which contradicts the general principle of the conversational style of speaking in the French language – simplification. The formation of the feminine form from gender-invariant nouns and adjectives is related to the economy of linguistic means: it is easier to form the feminine form with the help of a standard suffix than to use a whole expression with the same lexical meaning.

Key words: individually authored neologisms, word formation, grammatical method of word formation, standard and substandard.

Постановка проблеми. Лексична система кожної мови перебуває в постійному русі, позбавляючись від застарілих слів, які виходять з активного вжитку мовців, та поповнюючись неологізмами, що позначають нові реалії суспільного життя. Серед мовних новотворів особливе місце займають індивідуально-авторські неологізми. Їхнє використання в літературних творах зумовлене стилістичними завданнями, які ставить перед собою будь-який письменник, намагаючись виділитися із загалу літераторів не тільки через оригінальний сюжет, але й особливу мову, що передбачає й використання незвичайних, раніше не відомих слів і висловів. Найбільш «вдалі», яскраві, образні авторські неологізми стають частиною словникового складу власної мови й навіть запозичуються іншими мовними спільнотами. Більшість із них не є абсолютно новими й утворюються за допомогою стандартних і нестандартних способів словотвору своєї мови. Саме тому **актуальність** дослідження словотворчих механізмів авторських неологізмів дозволяє виявити нові моделі й типи словотворення сучасної французької мови та індивідуальні способи вираження понять, які мають закріплене мовною традицією найменування.

Аналіз останніх джерел і публікацій свідчить, що словотворчі механізми французької мови досліджували Ю. Антюфеєва, В. Гак, В. Дєвкін, Л. Ілія, Л.-Ж. Кальвет, М. Морін, Н. Янко-Триницька.

Мета статті – проаналізувати граматичні видозміни як нестандартний спосіб творення індивідуально-авторських неологізмів сучасної французької мови.

Виклад основного матеріалу. Індивідуально-авторські неологізми (далі ІАН) з'являються в мові як засіб вираження ставлення їхнього автора до тієї чи тієї ситуації. Серед французьких письменників XX – початку XXI ст. дослідники виділяють Сан-Антоніо (псевдонім Фредеріка Дарда (1921–2000)), він створив власне арго, що має великий успіх у Франції. Важливе місце у творах Сан-Антоніо займають його неологізми, які з'явилися шляхом активного використання письменником різноманітних способів словотвору французької мови, зокрема й нестандартних, які характерні для розмовного мовлення. Як зазначають дослідники, саме в розмовному стилі, як ні в одному іншому, словотворчий процес не має настільки активного, різнопланового характеру: моделі діють з більшою, ніж у стандарті, свободою, при цьому практично повністю зникають обмеження в їх використанні [1, с. 47; 2, с. 41; 4, с. 474; 6, с. 466].

Розмовний рівень французької мови характеризується особливими граматичними формами і конструкціями: «…відмінність вибраних форм залежно від умов спілкування настільки значні, що вони набирають граматичного характеру» [3, с. 677]. Л. Ілія стверджує, що особлива лексика повинна сполучатися з подібними конструкціями навіть тоді, коли останні не відповідають «вимогам граматичної правильності» [5, с. 9]. Відхилення у сфері граматики на рівні французького субстандарту торкаються різних аспектів цього процесу з різних причин. Уживання однокомпонентного заперечення і випадання безособового займенника *il* у конструкціях на кшталт *il faut*, *il y a* пов'язані з темпом мовлення, у зв'язку з чим деякі лінгвісти відносять їх до фонетики (зручність/незручність вимови у швидкому мовленні) [8, с. 17–18].

Певну кількість змін можна спостерігати в синтаксисі: відсутність інверсії й використання питальних слів у кінці питального речення, порушення порядку слів у спонукальних реченнях тощо. Найбільш численними є відхилення від норм французької граматики, які свідчать про низький освітній рівень мовців: відсутність узгодження дієприкметника минулого часу в роді й числі; уніфікація форм однини й множини в іменників на *-al*; відсутність злитних форм артикля й прийменника; уживання артикля з власними назвами та ін. [7, с. 97].

Трансформації торкаються й системи дієвідмінювання французьких дієслів у різних часах і способах. З одного боку, такі відхилення свідчать: 1) про тенденцію до спрощення (уніфікація дієвідмінювання неправильних дієслів за однією з форм (*je voirai* замість *je verrai* «я побачу»; *qu'il peuve* замість *qu'il puisse* «щоб він зміг»); 2) про змінювання займенникових і неперехідних дієслів з допоміжним дієсловом *avoir* замість *être;* 3*)* про вживання у формі вищого й найвищого ступеня прислівника *plus* «більше» з прикметниками-винятками; 4) про утворення форм жіночого роду іменників, які не мають роду в стандарті [там само, с. 31]. З іншого боку, відбувається нагромадження непотрібних форм дієслів у складних часах.

Варто зауважити, що постійна взаємодія розмовного (усного) мовлення й літературної (писемної) мови приводить до того, що різні мовні трансформації, характерні для розмовного рівня, швидко закріплюються в літературних творах сучасних письменників, які вводять слова й вислови з відхиленнями від норми не тільки в мовлення героїв, але й у слова автора.

У процесі аналізу ІАН Сан-Антоніо були виявлені одиниці, при формуванні яких задіяні граматичні механізми, з огляду на це ми віднесли їх до субстандартного граматичного способу словотворення. Ці лексеми представлені трьома типами: 1) заміна форми інфінітива; 2) заміна форм часу й способу; 3) утворення форми жіночого роду іменників і прикметників, які не змінюються за родами в стандарті.

Варто зазначити, що у всіх ІАН Сан-Антоніо цих моделей формування відображена тенденція до використання подібних форм у розмовному мовленні, поширена сьогодні серед неосвічених і малоосвічених французів. З одного боку, такі люди використовують одну форму при відмінюванні, зокрема неправильних дієслів у різних часах і способах (вирівнювання парадигми дієслів за однією з форм). З іншого боку, у своєму намаганні здаватися розумнішими й більш культурними вони вживають неіснуючі надскладні форми дієслів шляхом нанизування на твірну основу однієї лексеми декількох суфіксів різних часів. У досліджуваних романах Сан-Антоніо такі трансформації існують у мовленні тільки одного персонажа, який відображає тим самим свою безграмотність і некультурність.

ІАН Сан-Антоніо із заміною форми інфінітива виявлено найменше (12 одиниць). Причиною таких трансформацій є те, що у французькій мові з її ускладненою системою дієвідмінювання дієслів особливо проблемними на рівні граматики є неправильні дієслова, інфінітив яких суттєво відрізняється від їх форм часів і способів. При аналізі процесу формування таких ІАН Сан-Антоніо виявлено дві тенденції, кожна з яких веде до спрощення системи дієвідмінювання французьких дієслів загалом. У першому разі дієслова II і III груп дієвідмінювання переходять до I групи шляхом приєднання дієслівної флексії *-er*. З п'яти індивідуально-авторських одиниць цього типу утворення лише дві не зазнають додаткових трансформацій в основі твірної лексеми: affranchir → affranchirer «звільняти» [10, с. 117]; croire → croirer «вважати, вірити» [там само, с. 53] (опущення кінцевого голосного звука [e] твірного дієслова).

Три інших дієслова в процесі цього переходу з розряду французьких стандартних лексем у розряд ІАН зазнають суттєвих змін в основі:

1) crouiller «вважати, вірити» [там само, с. 110]: фонетична відповідність основі дієслова *croire* в Présent de l'indicatif (теперішній час індикатива) другої особи множини (*vous croyez* «ви вірите») зі стягненням [wa] у швидкому мовленні ([*yu-knye*] → *vous crouillez)* і приєднанням дієслівної флексії I групи дієвідмінювання *-er* до основи цієї одиниці;

2) croiver «вважати, вірити» [9, с. 46]: фонетична відповідність основі дієслова *croire* у Futur simple (майбутній простий час) першої особи однини (*je croirai* «я вважаю»), яке вимовляється у швидкому мовленні з призвуком [v] ([*krwavre*] → *croiverai*), що свідчить про епентезу приголосного [v] на кінці основи, до якої приєднується дієслівна флексія I групи дієвідмінювання *-er;*

3) *c1oyer* «мусити» [там само, с. 130]: фонетична відповідність основі

дієслова *devoir* у Présent de l'indicatif (теперішній час індикатива) форм однини (*je dois* «я мушу», *tu dois* «ти мусиш», *il doit* «він мусить») із заміною голосного [i] на голосний [y] (особливість дієвідмінювання деяких дієслів I групи, які інколи міняють ці голосні, наприклад: *employer* «уживати» → *j'empoie* «я уживаю») з приєднанням дієслівної флексії I групи дієвідмінювання *-er* до основи цієї одиниці.

Другий варіант заміни форми інфінітива представляє вирівнювання парадигми дієслова за основою Futur simple (майбутній простий час: *j'obtiendrai* «я доможуся», *je parviendrai* «я досягну» і т. ін.) з приєднанням кінцевого голосного [e], який у сполученні з приголосним [r] формує дієслівну флексію *-re*, характерну для багатьох дієслів III групи дієвідмінювання. Такі форми здебільшого властиві неосвіченим французам: при дієвідмінюванні цих дієслів вживається не кілька основ, що встановлено правилами французької граматики (у цьому разі відносно майбутнього простого часу й інфінітива), а тільки одна: obtenir → obtiendre «домагатися» [9, с. 128]; parvenir → parviendre «досягати» [там само, с. 69]; prévenir → préviendre «попереджувати» [там само, с. 60]; retenir → retiendre «затримати» [10, с. 88]; siírvenir → surviendre «несподівано з'явитися» [9, с. 149]; venir → viendre «приходити, приїжджати» [10, с. 113].

Останній приклад серед ІАН Сан-Антоніо, утворених шляхом заміни форми інфінітива твірної лексеми, виділяється з групи інших таких одиниць з огляду на додатковий склад в основі французького дієслова *ouvrir* «відчиняти». Процес формування цього індивідуально-авторського дієслова можна трактувати по-різному. З одного боку, у твірну основу перед флексією *-ir* уставлений склад *-er-*. З іншого боку, схему утворення можна представити так: склад *-re-* додається перед флексією *-ir* у сполученні з кінцевим приголосним основи твірного дієслова:

ouvr-er-ir/ouv-re-rir «відчиняти» [там само, с. 54]. Підкреслимо, що, за винятком трансформацій, пов'язаних з утворенням ІАН *ouvrerir,* усі зміни у формі інфінітива твірних лексем приводять до спрощення системи дієвідмінювання французьких дієслів, оскільки в цьому разі відбувається вирівнювання парадигми дієслів за І групою дієвідмінювання або за однією з форм часів дієслів ІІІ групи дієвідмінювання.

Як і заміна форми інфінітива, уживання форм часів і способів у сучасній французькій мові прямо залежить від рівня освіченості мовця. ІАН Сан-Антоніо, утворені шляхом заміни цих форм, також відображають цю тенденцію. Однак якщо в процесі формування одиниць простежується спрощення системи дієвідмінювання французьких дієслів, то в цьому разі після дієслівних основ можна спостерігати нагромадження суфіксів, які не сполучаються з такими елементами у французькому стандарті. Інакше кажучи, застосовуються надскладні часові й способові форми, що не існують у французькій мові стандартного рівня. Зазначимо також, що, використовуючи у своєму мовленні такі форми (здебільшого там, де за правилами французької граматики цього не вимагається), герої романів Сан-Антоніо намагаються здаватися розумнішими й освіченішими.

Найбільш складною з точки зору свого утворення виступає форма *eusseriez: si vous m'eusseriez laissé* «якби ви мені дозволили» [9, с. 129]. Процес формування цієї індивідуально-авторської лексичної одиниці полягає в тому, що до основи допоміжного дієслова *avoir* «мати» в Imparfait du subjonctif (минулий незакінчений час умовного способу) форми множини (наприклад, *que nous eussions*) додається суфікс того самого дієслова другої особи множини в Conditionnel présent (теперішній час умовного способу) з кінцевим голосним основи (*vous auriez*). З'єднувальною буквою між цими формами є характерний для французької мови голосний [e]. Цей ІАН уживається в підрядній частині умови складнопідрядного речення у формі Conditionnel passé (минулий час умовного способу). Відповідно до правил французької граматики в реченнях цього типу умовний спосіб замінюється на індикатив, тобто в цьому разі Conditionnel passé повинен бути замінений на форму *plus-que-parfait* (передминулий час індикатива): *si vous m'aviez laissé.*

У результаті аналізу моделей формування інших ІАН Сан-Антоніо виявлено вставку складу *-er-* перед суфіксом, який утворює дієслово певного часу або способу у французькій мові. Ці одиниці можна поділити на дві групи залежно від того, яку форму – просту чи складну – передають індивідуально-авторські дієслова.

До першої групи входять три дієслова у формі Futur simple (майбутній простий час індикатива): (on vous) conduira → conduirera «(вас) відвезуть» [10, с. 200]; (tu) copieras → copiereras «(ти) скопіюєш» [там само, с. 209]; (elle) mènera → mènerera «(вона) відведе» [там само, с. 62].

Друга група ІАН Сан-Антоніо цього типу формування включає вісім прикладів на утворення форм Futur dans le passé (майбутній час у минулому) і Conditionnel (умовний спосіб): (je) *aurais → aurerais* «(я) мав би» [там само, с. 48]; *(tu) croirais → croirerais* «(ти) повірив би» [там само, с. 53]; (ça) ennuierait → ennuierait «(це) набридло б» [там само, с. 286]; (on les) enseignerait → enseignererait «(їх) навчать» [там само, с. 53]; (vous) seriez → sereriez «(ви) будете» [там само, с. 116]; (vous) feriez → fereriez «(ви) зробили б» [там само, с. 183]; (je) pourrais → pourrerais «(я) міг би» [там само, с. 45]; (ils) voudraient → voudreraient «(вони) хотіли б» [там само, с. 182].

Останній ІАН Сан-Антоніо, який відноситься до цього типу творення, представляє форму Futur dans le passé (майбутній час у минулому), утворену шляхом приєднання до інфінітива твірного дієслова *voir* («бачити») суфікса. Особливість механізму утворення цієї індивідуально-авторської одиниці полягає в тому, що твірне дієслово має у французькому стандарті окрему основу, яка використовується для творення вищезазначеного часу: (je) verrais → voirais «(я) побачу» [12, с. 55] .

З наведених прикладів випливає, що в процесі формування більшості ІАН Сан-Антоніо граматичного способу творення спостерігається тенденція до ускладнення форм, що суперечить загальному принципу розмовного стилю мовлення французької мови – спрощенню.

Утворення форми жіночого роду від незмінюваних за родами іменників і прикметників представляє найбільш цікаве явище серед усіх граматичних механізмів, задіяних у процесі утворення ІАН Сан-Антоніо. Причина появи таких одиниць загалом пов'язана з економією мовних засобів: утворити форму жіночого роду за допомогою суфікса, характерного для французького стандарту, легше й швидше, ніж ужити цілий вислів з тим самим лексичним значенням. ІАН Сан-Антоніо цього типу складають найбільшу кількість одиниць, утворених відповідно до субстандартних моделей граматичного способу словотворення (19 із 44 прикладів). Із зазначеної кількості лексем тільки дві одиниці є прикметниками, інші 17 одиниць відносяться до іменників.

У результаті аналізу механізму утворення цих ІАН Сан-Антоніо виявлено різні додаткові процеси, наприклад:

1) заміна суфікса:

• *-eur → -euse*: *docteur* «лікар» → *docteuse* «лікарка» [10, с. 113], *encaisseur* «інкасатор» → *encaisseuse* «інкасаторка» [11, с. 119], *chevaucheur* «любитель їздити верхи, наїзник» → *chevaucheuse* «любителька їздити верхи, наїзниця» [9, с. 191];

• *-et → -ette*: *mastroquet* «трактирник» → *mastroquette* «трактирниця» [10, с. 228];

• *-oux → -ouse*: *sioux* «химерний» → *siouse* «химерна» [12, с. 58];

2) приєднання суфікса:

• *-esse*: *docteur* «лікар» → *docteuresse* «лікарка» [10, с. 115], *autre* «інший» → *autresse* «інша» [9, с. 60] (опущення кінцевого голосного [е] основи твірної лексеми), *pote* «приятель, кореш» → *potesse* «приятелька, подруга» [12, с. 89] (опущення кінцевого голосного [е] основи твірного слова);

• *-ette*: zigue «тип, суб'єкт» → *ziguette* «тип, суб'єкт жіночої статі, суб'єктка» [10, с. 126] (опущення кінцевого голосного [е] основи твірної лексеми);

• *-euse*: *orfèvre* «майстер з виготовлення золотих і срібних виробів, золотар» → *orfévreuse* «майстриня з виготовлення золотих і срібних виробів, золотарка» [12, с. 63] (заміна *accent grave* на *accent aigu* в ненаголошеному складі; опущення кінцевого голосного [е] основи твірної лексеми);

3) приєднання кінцевого голосного [е], у зв'язку з чим кінцевий приголосний звук, який не вимовляється у твірній лексемі, стає вимовленим: *gueusard* «жебрак» → *gueusarde* «жебрачка» [10, с. 283]; *potard* «аптекар» → potarde «аптекарка» [там само, с. 184]; *putois* «тхір» → *putoise* «самиця тхора, тхориця» [там само, с. 78]; *salopiot* «чоловік-бруднуля, неохайний чоловік» → *salopiote* «жінка-бруднуля, неохайна жінка» [9, с. 81];

4) приєднання приголосних [s] або [t] і кінцевого голосного [е] для розрізнення роду іменника: *individu* «індивід» → *individuse* «індивідка» [11, с. 131]; *pharmago* «фармацевт» → *pharmagote* «фармацевтка» [10, с. 116];

5) уставлення приголосного [t] перед кінцевим голосним [е] для розрізнення роду іменників: *sosie* «двійник» → *sosite* «двійник жіночої статі» [там само, с. 219].

Зауважимо, що тільки два останніх механізми (приєднання і вставлення приголосних) є специфічною рисою французького субстандарту при утворенні форми жіночого роду загалом і від незмінюваних за родами іменників і прикметників зокрема. Інші процеси можна віднести до французького стандартного словотворення, у якому значна частина іменників і прикметників утворює форму жіночого роду шляхом приєднання кінцевого голосного [е] або заміни суфікса, тоді як приєднання суфікса характерне для формування практично будь-якої частини мови. Відповідно, незважаючи на той факт, що утворення форми жіночого роду незмінюваних за родами іменників і прикметників властиве французькому субстандарту, сам механізм підпорядковується правилам стандартного словотворення більшою мірою, ніж процеси, пов'язані з трансформаціями при формуванні індивідуально-авторських форм часів, способів, а також інфінітива дієслова.

Отже, серед індивідуально-авторських неологізмів Сан-Антоніо ми виявили 44 одиниці, серед яких заміна форми інфінітива відбулася у 12 лексемах (27,2%), заміни форм часів і способів дієслова зазнали 13 одиниць (29,6%), 19 одиниць (43,2%) – це нові форми жіночого роду іменників і прикметників, що репрезентує також і основний спосіб передачі інформації про суб'єкт або об'єкт мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антюфеева Ю. Н. Английские новообразования в развитии: потенциальное слово, окказионализм, неологизм : дис. ... канд. филол. наук. Тула, 2004. 184 с.

2. Гак В. Г. Беседы о французском слове: из сравнительной лексикологии французского и русского языков. М. : URSS, 2008. 334 с.

3. Гак В. Г. Теоретическая грамматика французского языка : учеб. М. : Добросвет, 2004. 860 с.

4. Девкин В. Д. «Односторонний» юмор – только для реципиента *Язык и действительность* : сб. науч. тр. М. : ЛЕНАНД, 2007. С. 469–480.

5. Илия Л. И. Пособие по теоретической грамматике французского языка. М.: Высшая школа, 1979. 215 с.

6. Янко-Триницкая Н. А. Словообразование в современном русском языке. М. : Индрик, 2001. 504 с.

7. Calvet L.-J. L'argot. Paris : PUF, 2007. 127 p.

8. Morin M. Stylistique française. Moscou : Ecole supérieure, 1970. 262 p.

9. San-Antonio. Bouge ton pied que je voie la mer. Paris : Editions Fleuve Noir, 1982. 223 p.

10. San-Antonio. Cocottes-minute. Paris : Editions Fleuve Noir, 1990. 288 p.

11. San-Antonio. De A jusqu'à Z... Paris : Editions Fleuve Noir, 1997. 224 p.

12. San-Antonio. San-Antonio chez les gones. Paris Editions Fleuve Noir, 1996. 192 p.